

6. Louise Michel:

Miért vagyok anarchista?

(Nie dieu ni maître id. m. 412.)

Négy hónapon át nem láttunk mást, mint az eget és vizet, néha a horizonton egy hajónak a madár szárnyához hasonló fehér vitorláját. A végtelenségnek impressziója megragadó volt.*

Egész idő alatt gondolkozhattunk.

Amíg összehasonlítottam a dolgokat, eseményeket, embereket, miután láttam becsületes barátainkat munkában a Kommün idején, akiknek az energiájából, mivel félték attól, hogy szörnyűek lesznek, csak arra tellett, hogy eldobják az életüket, hamarosan arra a meggyőződésre jutottam, hogy a becsületes emberek hatalomra kerülve éppen olyan tehetetlenek lesznek, mint amilyen ártalmasak a becstelének, s hogy a szabadság soha sem fog összefonódni semmiféle hatalommal.

Éreztem, hogy egy kormányt eredményező forradalom csak szemfényvesztés, amely csupán jelezheti az utat, de nem képes arra, hogy megnyissa a haladáshoz vezető összes kapukat; hogy a múlt intézményei csak látszólag tűntek el, nevet változtatva megmaradtak, hogy minden láncra van verve a régi világban, ezért ez utóbbi arra van ítélve, hogy maradéktalanul eltűnjék és helyet adjon egy boldog és szabad új világnak az ég alatt. ... Tehát anarchista vagyok, mert egyedül az anarchia teszi boldoggá az emberiséget, mert a legmagasabbrendű eszme, amelyet az emberi értelem meg tud ragadni, az anarchia, azt várom, hogy csúcspont lesz a horizonton.

Ahogy előrehaladunk a korban, egyelőre még ismeretlen fejlődés következik be. Nem tudjuk-e mindnyájan, hogy ami utópiának tűnik egy vagy két nemzedék számára, megvalósul a harmadik életében?

Csak az anarchia teheti öntudatosá az embert, mert szabaddá teszi őt. Az anarchia lesz a tökéletes elkülönülés a rabszolgák nyája és az emberiség

*A Párizsi Kommün leverése után az elítélt Louise Michel-t hajón szállították egy csendes-óceáni fegyenctelepre.

között. Minden hatalomra került ember az államot önmagával azonosítja, úgy tekinti, mint a kutya a csontot, amelyet harapdál, saját érdekében védelmezi.

Ha a hatalom vaddá, egoistává és kegyetlenné tesz, a szolgaság lesüllyeszt. Az anarchia véget vet tehát olyan nyomorúságoknak, amelyekben az emberi faj mindig nyögött. Kizárólag az anarchia nem lesz a szenvedések újrakezdése, fokról fokra magához ragadja azokat a sziveket, amelyek megédzötek az igazságért folytatott harcban.

Az emberiség élni akar, ezért csatlakozik az anarchiához kétségbeesett harcában, amelyet azért indított, hogy kijusson a szakadékból. Keserves kapaszkodás ez a sziklára. Minden más eszme roskatag kövekhez vagy nyaláb fűhöz hasonlít, amelyet leszaggatunk, ha mélyebbre zuhanunk. Nemcsak bátorsággal, hanem logikával is kell küzdenünk. Itt az ideje, hogy ez a minden korábbi elképzelésnél nagyobb és szebb megvalósítható eszme elég erősnek mutakozzék ahhoz, hogy a kitagadott tömegek ne öntözzenek többé a vérrükkel csalóka agyrémeket.